

מסורת הש"ס

(א) [ע"י חוס' לעיל פד: ד"ה והוא וכו']. (ב) צ"ב קג: א (צ"ב יא.).

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר ליה וכו'. דהא בשליח ב"ד מוקמינן לה כמו שפי' ר"ת וכו'. תמוה לי הא קושיות למ"ד שליח באלמנה א"כ מה הועילו בזה הא לר"ת פלוגתייהו בשליח ב"ד וס"ל דגם בזה שליח באלמנה ואדרכה בלאו שיעט ר"ת מילא טפי ד"ל דבשליח ב"ד לכ"ע שליח כדייסס וי"ל דהאי א"י מהמס' היא שליח היינו בשליח ב"ד וכו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם וכו' דמה י"ב ס"ד דלמה ועיקר: (ב) תוס' ד"ה מוכרת וכו' ע"כ ההיא באלמנה: (א) וכו' ועי' ד"ה אמר דה"ל:

מוסף רש"י

בבתוליה. צ"י יורא שמינע שיהא בנחליה שלא אגדה מהס כלום על ידי בעילה בין כדרכה בין שלא כדרכה, וזמן דלמיתכא נוגרת להסיורא, דלמיתכא נמיכר בעולה שלא כדרכה (יבמות טו.). בשדה בת תשעה קבין כו'. דקימא לן בפרק קמא דמילתין (צ"ב יא.). דשדה משו בטי קבין, דמתן ולא את הדעה עד שיאס בטי ק' עין ליה וכו' קבין לזה, ולא את הגנה עד שיאס בטי ק' עין ליה ועי' קבין, ר' עקיבא אומר דת' רובע (רשב"ם קב:).

תוספות ר"ד

ההיא איתתא דתפסה כסא דכספא בכחובתה פי' מחיים דבעל תפסה דמהני תפיסה דמחיים במטלטלי ולא היה בה שיעור כתובתה לטוק היא תבעה מזוני אמאי לקמיה דרבא א"ל ליתמי וזיל הבו לה מזוני לית חדש ל"י לדר"ש דאמר ל"א מקטת כסף ככל כסף שלח ל"י (רובא) (רובא) ב"ד לר"י מוכרת שלא בב"ד צריכה שבועה כיון כל אלמנה דלא תאספה בעלה צוררי וכו' שלא נשבעה אין דלא תאספה מכירה א"ד אין צריכה שבועה דרשבעה זו הוא דב"ד משביעים אותה ומיכרתה מכירה בלא שבועה והיתומים ישיבעוה לכשיורשו ויתביעי לך הכרזה אם היא צריכה הכרזה כמו ב"ד שאין רשאים למכור אלא במוכרה ואם מכרו שלא במוכרה אין מכירתן מכירה כדאמר לקמן א"ל הכרזה לא קשבינ' לי דארי' ארינ' אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה כלום פי' אם שמה שפי' א' ולקחתו לעצמה לא עשתה כלום ששמה דיעו היתומים להגבותה מעות לאחר זמן חזורים וגו'טלים אותה מזה היכי דמי אי דאכריז אמאי לא עשתה כלום אלא לא דלא אכריז ולעצמה הוא דלא עשתה קבלת מכירה זו לא מב"ד ולא מיחומים לפיכך לא יצא הקרקע מרשות היתומים אבל היכי דשמה לאחרים נפקי

כתולים קיימין. לענין בעילה שלא נבעלה אפילו שלא כדרכה: **דכפסה כסא דכספא**. ולא היה צו שיעור כתובתה: **צריכה שבועה**. שלא גבתה יותר: **ששמה לעצמה**. לקחה שדה היתומים לעצמה בשומת כתובתה: **לא עשמה ולא כלום**. ואם רלו היתומים להגבותה מעות לאחר זמן חזרין ונוטלין אותה:

מאן שם ליד. ממי קבלת מכירה זו לא מבית דין ולא מיתומין לפיכך לא ילא הקרקע מרשות היתומין אצל היכא דשמת לאחריו נפק מרשות היורשין שחרי נתנו לה חכמים רשות למכור: **ריספא**. מספוא. לשון אחר כסיתא גרס ע"י אלמוגים שקורין קור"ל: **מתני'** **שזה מאסס כמנה נפקלה כתובסה**. דאמרין לה את אפסדת: **מכרה בטל**. שאותו דינר אין לה רשות למכור נמצא שכל המכר טעות שהרי צבת אחת היה: **לעולם מכרה קיים**. והיא תחזיר את הדינר ליורשין (א) דמה הפסידתן: **עד שיאס**. באלמנה כדי שאילו לא היתה האלמנה היה משמייר בשדה צת משעה קבין או האלמנה עצמה משעה קבין והוא הדין אם נשאר ליתומים שם לצד האלמנה ט' קבין דכיון דיש ליתומים קרקע שם כשיעור שדה יאמרו לה אין לנונו למכור קרקע הראוי לנו אצל אם אין האלמנה ראויה להטערך לכדי שדה לא הפסידתן כלום: **ובגגה צת חלי קב**. שזה שיעור גנה: **ודדני ר' עקיבא**. ששמענו ממנו צמקוס אחר(א) צבית רוצע הוא שיעור גנה: **גמ'** **כאן**

ליורשין מכרה בטל רשב"ג אומר לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה (ב) בת תשעה קבין ובגגה בת חצי קב וכדברי רבי עקיבא בית רובע (היתה כתובתה ארבע מאות זוז ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים: **גמ'** **מאי שנא שזה מאתים במנה דאמרי לה את אפסדת שזה מנה במאתים נמי תימא אנא ארווחנא אמר רב נחמן אמר רב אבהו**

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות

צח.

שיהו בתוליה קיימין בין כדרכה בין שלא כדרכה. פירוש צענין שאותן מקלות צמולים יהו קיימים בכל מקום ולא מצי למימר שלא כדרכה לא דלשתוק קרא מיניה:

מוכרת שלא בבית דין צריכה שבועה ב'. ואם תאמר מתני' היא צפרק השולח (גטין לד: ושם) דמתן אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואיכא למימר ההיא באלמנה מן האירוסין כרבי שמעון דאמר כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא צבית דין ונראה לרבי דוחק ועוד קשיא לי דלפוס סוגיא דשמעתא לא פשט ליה רב יוסף מידי ואמאי תפשוט ליה דעל כרחך (ט) באלמנה מן הנשואין היא מדקמני סיפא נמנעו מלהשציעה וא"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא באלמנה אצל גרוסה משציעה אותה וטעמא דאלמנה שאני דהיא הגאה דקא טרחא קמי יתמי אחיא ומוריא התיארא אלמא הוה מצי למפשט ממילתיה דשמואל דבאלמנה מן הנשואין מיירי דאי מן האירוסין מיירי לא ש"ך למימר קא טרחא קמי יתמי שהיא עומדת צבית אציה אלא אומר רבי דהך שצוה לא משום כררי אלא כדפי' בקונטרס שלא גבתה יותר ולא מיציעא ליה במכרה למזונות שלא צ"ד דהא לקמן פסיק הלכתא צריכה שבועה ואנן קיימא לן שני דצרים שאמר חנן הלכה כמותו דמתן לקמן (דף קה.) מי שהלך למדינת הים ואשמו תוצעת מזונות חנן אומר תשצב צסוף ולא תשצב בתחלה והוא צסוף היינו בשעת גציית כתובה דהא לעיל בשליח הכותב (דף פח:) מוקי רבי ירמיה חנן כרבי שמעון דאמר כל זמן שתוצעת כתובתה יורשין משציעין אותה אינה תוצעת כתובתה אין יורשין משציעין אותה משמע דשום שבועה אין מוקיין אותה עד זמן תציעת כתובתה אלא נראה לרבי דצמוכרת

לכתובה מיציעא ליה דתחלה קודם גציית כתובתה משציעין אותה שלא עכזה משל בעלה כלום ולאחר שמכרה נכסים שלא צבית דין ליגבות מזה כתובתה מיציעא ליה אם חזרין ומשציעין אותה שלא גבתה יותר ואומר רבי דהך שצוה דמיציעא ליה לא כפי"ה שלא גבתה יותר אלא מיציעא ליה אי משציעין אותה שלא זולתה בנכסים וכן מוכח מדקאמר תיבצי לך הכרזה דהוי נמי שלא תזולז וכן פי' ר"מ. מ"ר: **ותיבצי לך הכרזה**. דמדמנעיא לך שבועה מכלל דפשיטא לך דלא צעי הכרזה דאי היה צעי הכרזה וכו"ש דצריכה שבועה: (א) **אמר ליה הכרזה לא קא מיבעיא ל'**. דפשיטא שאינה צריכה הכרזה וכו"ת הא אמרין לעיל (דף פח.) לכרגא למזוני ולקצורה מוצניגין בלא אכרחא משמע הא לשאר מילי צעיין הכרזה ועוד חנן צערין (דף כא:) שום היתומים ל' יום ואומר רבי הני מילי כשצית דין מוכרין דאי טעו בפחות משמות מכרן קיים הלכך צריכי הכרזה שלא להפסיד נכסי יתומים אצל אלמנה אפילו מכרה שום מנה ודינר במנה חנן דמכרה בטל ואין יכול לצב לצד הפסד מוכרת שלא בהכרזה והא דאמרין לקמן (דף ק:) צ"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחזרין מאי קא משמע לן תנינא שום היתומין כו' ומסיק הני מילי שליח אלמא דבשליח גופיה צריך הכרזה אע"ג דאי מחיל חזר לא קשה מידי חדא *דהא בשליח צ"ד מוקמינן לה כמו שפי' רבינו מס ועוד אפי' שליח דעלמא לא קשה מידי דלא אלמנה רצנן לשליח שימכור בלא הכרזה כמו אלמנה: **אלא לאו דלא אברו ב'**. תימה לי אחי פשיט מהכא דלמא הא דקאמר רב נחמן אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא כלום הא לאחר עשמה במכרה למזונות דאינה צריכה שבועה כדפי' לעיל והואיל וכן אינה צריכה הכרזה ואמר לי רבי דלא מפליג רב נחמן בין מוכרת למזונות למוכרת לכתובה: **דאמרי' לה מאן שם ליד**. כלומר מי החזיקך באלו הנכסים שאין לך אדם שיכול לזכות בקרקע צצירו אם לא יחזיקוהו זה צ"ד אצל הא לא קאמר שומא ממס דאע"ג דליכא צ"ד מומחין צ"ד הדיוטות מיהא איכא כדאיתא בברייתא באלו מציאות (צ"מ ג. ושם) ומה שמחזיקין אותה אותם צ"ד הדיוטות לא חשיבא חוקה דיושצי קרנות הס ואינן אלא בקיאי בשומא בעלמא ותימה לרבי דהכא משמע דאם החזיקוה צ"ד היתה יכולה לעכב הקרקע לעצמה ובהמפקד (שם נח.) תניא המפקד אצל חצירו יין והחמין דבש והדיש עושה להם תקנה ומוכרן צצ"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו כיולא צו כו' והא לא מצינו למימר דהא דקאמר צצ"ד היינו צרשות צ"ד אצל אם ידעו צ"ד השומא יכול לעכסם לעצמו דצירושלמי מסיק על ההוא מעשה דיוחנן חקוקאה דמיימין צצ"ק דפסחים (דף יג. ושם) א"ל לא ומוכרן צצ"ד אלמא אע"ג דהוה רבי קא יביצ ליה רשותא ליוחנן חקוקאה הוה מנציך ליה מכירה צצ"ד ואומר רבי דהתם הוי טעמא משום חשדא והלכך קאמר שלא יעכב לעצמו ודוקא דצבר הנפקד כי התם שייך חשדא דכולי עלמא לא ידעי שצ"ד ידעו בשומא אצל הכא אלו הנכסים ידעו העולם שעל ידי צ"ד צאו לידה וגצי כיסתא דיתמי נמי כמו כן ידעו וליכא חשדא אי נמי הכא צבית דין עצמא הס המפקדיה הלכך יש לה לעכב על ידס אצל התם המפקד אחר אאלו לא יעכבזנו לעצמו ומיהו אההיא דירושלמי מתמה רבי אמאי לא מוטייל צפקדון רשות בית דין לעשות הנפקד שליח למכור שלא צצ"ד לתקנת המפקד דקא צעי התם מכירה צבית דין הלא גצי מכירת קרקעות לנזרך האלמנה תקנו שליח ואיכא נמי למ"ד דהוה כדיינין ושומא התם צירושלמי צצ"ד הדיוטות קאי ואין לתמוה אי קרי ליה צית דין הואיל ולא קמני גציהו צ"ד גמור דהא קרי מכירת אלמנה שלא צצ"ד אע"ג דאיכא הדיוטות כדפרישית לעיל היינו משום דקמני גציהו צ"ד גמור: **אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה ב'**. צירושלמי פריך ויחזור המקס ומוקי לה רבי יוחנן כשהולך המקס כשהוקיר המקס וריש לקיש אומר אין אונאה לקרקעות אמר רבי יוחנן אם היה דבר מופלג יש לו אונאה מתניתין פליגא אר' יוחנן אלו דברים שאין להם אונאה הקרקעות פתר ליה דצבר שאינו מופלג פי' ר"ח שלא הגיע אונאה עד

כל קיים: מ"ש שוה ר' בק' דאמרי' לה את אפסדת שוה ק' בר' נמי תימא אנא ארווחנא פי' תאמי ליתומים אני טרחתי והורחתי וחרותי אחר לוקח שקנאו ביוקר אותו הרווח יחי' שלי ולמה הוא ליתומים אמר ר"צ

כו א מיי פיוז מהל' אסורי ביאה הל' יד: כב ב מיי פיוז מהל' אשות הל' יד ופי"ח הל' כ סמג ענין מה טוש"ע א"ע ס' כג סעיף כו וס' קג סעיף ה: כב ג ד מיי פיוז שם הל' יד טוש"ע שם ס' קג סעיף כה וס' קג סעיף ה:

ל ה מיי פיוז מהל' כ טוש"ע שם קג סעי' א: ד: לא ו מיי פיוז מהל' אשות הל' טו סמג לאון קט טוש"ע א"ע ס' קג סעי' ו: לב ז מיי שם טוש"ע שם סעיף ז: לג ח מיי שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ח:

לעני רש"י

קור"ל. א.למנ.

(תוספות ר"ד (המשך) מרשות היתומים שהרי נתנו לה חכמים רשות למכור כי ההוא דאפקידו גביה פיסתא דיתמי פי' עצי אלמוגים אול שמה לנפשי' בם מאה זוז לסוף אייקר קב' בשית מאה אתו לקמיה דר"א א"ל מאן שם לך ומסיק תלמודא וזהו צריכה שבועה ואין צריכה הכרזה פי' אבל צריכה היא למכור לפני בני אדם שהן בקיאים בשומא והוה שאמרנו צריכה ב"ד על יתומים שמכברו בפני ג' שהן בקיאים בשומא. (ענין לקמן בפ' שרי"ג על מיתות חן אומר תשצב בסוף ולא תש"ב שהוביח שם הרב דהאי דקאמר הכא וחלי צריכה שבועה דוקא כשמוכרת כנגד כל כתובתה אבל צריכה לישבע מקצתה והואיל ומשירת ממנה א"צ שבועה כיוון שצריכה לישבע בסוף על החומר אין משביעין אותה בחתלה דומיא דמזונות שכו"ש שתובעת מזונות' ונוגינים לה בלי"ש הואיל וצריכה לישבע בסוף על כתובתה): **מתני'** אלמנה שהיתה כתובתה ר' ומכרה שוה ק' ודינר בק' מכרה בטל ואפי' היא אומרת אחריז את הדינר ליורשים אמרי' ששאוה דינר א"ל שכו"ש למכור נמצא שכל הכרזת בעותה היה שהרי בבא"ה הי' רשב"ג לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה בת ט"ק וביגנה חצי קב דכדברי ר"ע בית רובע קב פי' מכרה קיים והיא תחזור את הדינר ליורשין כמה שהפסידת עד שיהא באותו אונאה שיעור שאם לא היתה האונאה הי' משתייר ליתומים קרקע שיעור שיהא לא קשבינ' חשוב (או אם נשאר ליתומים) (א) ודאי זה המוטע שנתנת להצטרף עמו אז ודאי מכרה בטל ואומרים לה אין רצוננו למכור הקרקע שלנו: היתה כתובתה י' מאות זוז ומכרה לזה בק' ולזה בק' ולאחרון שוה ק' ודינר בק' שאחרן בטל של

(א) ליתומים שם לצד האלמנה משעה קבין. פ"ל וכו' צעני'.